

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

ชฎาภรณ์ ไชยยา * รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิหคโต **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ขั้นตอนที่ 3 สร้างารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ 1) เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาารูปแบบจำนวน 109 เล่ม 2) ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบด้านการนิเทศภายในโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 จำนวน 185คนและ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศภายในโรงเรียนจำนวน 19 คนเลือกมาแบบเจาะจงด้วยเทคนิคสโนว์บอลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบวิเคราะห์เอกสารแบบสอบถามและแบบประเมินการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ได้แก่ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า ารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 44 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนจำนวน 15กิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 12กิจกรรม ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 12กิจกรรม ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนมาปรับปรุงแก้ไข จำนวน 5 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และหน่วยงานที่รับผิดชอบควรตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องของการนิเทศภายในโรงเรียนและร่วมมือกันในการนำารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 นี้ไปใช้ โดยควรศึกษาและปฏิบัติตามแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนา/ ารูปแบบ/ การนิเทศภายใน

* หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION MODEL IN SCHOOLS
UNDER THE MAEHONGSON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Chadaporn Chaiya * Assoc Prof. Dr. PreechaVihokto **

ABSTRACT

The study was designed to develop the supervision model in schools under the Maehongson primary education service area office 1. The methodology of the study consisted of four steps: 1) set up the conceptual frame work on internal supervision; 2) analyzing the documents concerning the facing educational problem and the need of internal supervision model; 3) constructing the internal supervision model; 4) evaluating the model of internal supervision model. The study sample for the study was comprised of 128 school teachers and administrators. The 19 experts on internal supervision were purposive selected by snowball technique. The instrument used in collecting the data was a rating scale questionnaire and in depth interview. The analysis of the data was accomplished by percentage, mean, and standard deviation. The median and interquartile ranges were also computed to test the opinions of respondents.

Based on the findings of the study, it was concluded that :The development of internal supervision model in schools under the Maehongson primary education service area office 1 consisted of four steps, 44 activities as follows :Step1: Set up an internal supervision plan which consisted of fifteen activities.Step2:Set up the practical supervision which consisted of twelveactivities. Step3: Evaluating an internal supervision model which consisted of twelveactivities. Step4: The evaluation of supervision in schools to improve the fiveactivities.

RecommendationThe feedback from the researchers found. Teachers and school administrators should be aware and responsible agencies to focus on the issue of internal supervision. And cooperation in the form of supervision in schools under the Office of Elementary Geographic one to use should study and follow each step correctly and consistently. In order to maximize the quality of instruction of the school.

Keywords : Development/ Model/.InternalSupervision

---

* Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

** Faculty Staff Doctor of Philosophy Educational Administration Western University

บทนำ

ปัญหาการวิจัยครั้งนี้เนื่องมาจากสภาพการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีความต้องการรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสม และเป็นไปได้ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความเป็นมาและความสำคัญดังต่อไปนี้ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ใน หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอกกระบวนหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกและในส่วนของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในนั้น ได้กำหนดไว้ในมาตรฐาน 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องและครอบคลุมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและแสดงจุดเน้นของสถานศึกษา โดยมีการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรให้มีรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถ ความสนใจการนิเทศภายในกำหนดเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในไว้ มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.5นิเทศภายในกำกับติดตามตรวจสอบและนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอมีการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนทุกคนได้รับการอย่างทั่วถึงมีการนิเทศติดตามกำกับดูแลการใช้หลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพนำผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

จากรายงานการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ปีการศึกษา 2554 พบว่ายังไม่มีรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 128 โรงเรียน แต่มีงานวิจัยรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่โรงเรียนวัดลาดระโงงโรงเรียนวัดศรีวงศ์และที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นในสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 เนื่องจากจากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร

โรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษา และสามารถนำรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา(Research & Development ; R&D) มีวิธีดำเนินการวิจัย4 ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้ได้แก่ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 109เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการศึกษา แนวคิดทฤษฎีและสาระต่างๆจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบด้านการนิเทศภายในโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 และกลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน และเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 185คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการส่งและรับคืนด้วยตนเอง และทางอิเล็กทรอนิกส์เมล การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1-2 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์และได้รับการยอมรับด้านการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงด้วยเทคนิคสโนว์บอล จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ การรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุดประกอบด้วย 4 ขั้นตอน และ 44 กิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วย 15 กิจกรรมได้แก่

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมปรึกษาครูเตรียมการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.2 ครูวิชาการโรงเรียนประมวลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา
- 1.3 ครูวิชาการโรงเรียนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.4 ครูวิชาการโรงเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศร่วมกัน
- 1.5 ครูวิชาการโรงเรียนจัดทำแผนการนิเทศ
- 1.6 ครูวิชาการโรงเรียนกำหนดเนื้อหาการนิเทศ
- 1.7 ครูวิชาการโรงเรียนออกแบบการนิเทศ
- 1.8 ครูวิชาการโรงเรียนร่วมกันกับครูผู้สอนจัดทำสื่อนิเทศ
- 1.9 ครูวิชาการโรงเรียนจัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ
- 1.10 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดกรอบการประเมินโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.11 ครูวิชาการโรงเรียนขออนุมัติโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.12 ผู้บริหารโรงเรียนจัดสรรงบประมาณดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.13 ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.14 ผู้บริหารโรงเรียนลงนามเห็นชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.15 ครูวิชาการโรงเรียนติดตามและรายงานผลการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วย 12 กิจกรรมได้แก่

- 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมทบทวนจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.2 ครูวิชาการโรงเรียนดำเนินการตามแผนการนิเทศ
- 2.3 ผู้บริหารโรงเรียนสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.4 ผู้บริหารโรงเรียนสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้รับการนิเทศ
- 2.5 ครูสอนให้ข้อมูลย้อนกลับกรณีพบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- 2.6 ครูวิชาการโรงเรียนรายงานข้อมูลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารทราบ
- 2.7 ผู้บริหารโรงเรียนประสานศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัดให้ความรู้คณะครูด้านเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.8 ผู้บริหารโรงเรียนประชุมคณะครูพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.9 ครูวิชาการโรงเรียนใช้เครื่องมือในการนิเทศ
- 2.10 ครูวิชาการโรงเรียนใช้สื่อในการนิเทศ
- 2.11 ครูผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาตนเอง
- 2.12 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วย 12 กิจกรรมได้แก่

- 3.1 ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
- 3.2 ครูวิชาการโรงเรียนจัดทำข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติจริง
เสนอต่อคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
- 3.3 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
- 3.4 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำผลการวิเคราะห์เสนอต่อ
ผู้บริหารโรงเรียน
- 3.5 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำเสนอจุดแข็งของโครงการ
นิเทศภายในโรงเรียน
- 3.6 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำเสนอจุดอ่อนของโครงการ
นิเทศภายในโรงเรียน
- 3.7 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำเสนออุปสรรคของโครงการ
นิเทศภายในโรงเรียน
- 3.8 คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนำเสนอโอกาสของโครงการ
นิเทศภายในโรงเรียน
- 3.9 คณะครูรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหาร
- 3.10 ผู้บริหารประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
- 3.11 ครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับต่อครูวิชาการโรงเรียนด้านการนิเทศ
- 3.12 ครูวิชาการโรงเรียนจัดทำเอกสารสรุปการประเมิน ให้ผู้บริหารคณะครู

ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนมา ปรับปรุง แก้ไข ประกอบด้วย
5 กิจกรรมได้แก่

- 4.1 ผู้บริหารโรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนต่อ
หน่วยงานต้นสังกัด
- 4.2 ผู้บริหารโรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนต่อคณะ
ครู
- 4.3 ผู้บริหารโรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนต่อ
คณะกรรมการสถานศึกษา
- 4.4 ครูผู้สอนนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนมาปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้มี
ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
- 4.5 ผู้บริหารนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุง
แก้ไขการนิเทศภายในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1พบว่า มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมีปัจจัยแห่งความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการ ดังนี้

วงจรคุณภาพของเดมมิงซึ่งประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act หมายถึงการวางแผน - การปฏิบัติ - การตรวจสอบ - การปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง จะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ Kurt Lewin กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงได้แก่ Unfreezing เป็นความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้บุคคลมองเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงมีกระบวนการปฏิบัติการต่างๆให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น Refreezing มีการเสริมสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนั้นให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบหรือการทำให้พฤติกรรมแบบใหม่นั้นเป็นไปอย่างถาวรต่อไปรูปแบบที่ Lewin เสนอนี้เป็นการระบุดังถึงความสำคัญของการวางแผนให้มีการเปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสารตามความมุ่งหมายและการเสริมความแข็งแกร่งให้กับพฤติกรรมใหม่ที่ต้องการสอดคล้องกับการวิจัยของ วัชรา เล่าเรียนดี(2550) พบว่ากระบวนการและขั้นตอนการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนมี สำรวจปัญหาและความต้องการในปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประชุมวางแผนและเสนอโครงการนิเทศภายในให้ความรู้และฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็นในการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ประชุมวางแผนทำแผนการนิเทศและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วางแผนการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนและสังเกตการณ์สอนประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการณ์สอนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประชุมเพื่อสรุปและประเมินผลโครงการนิเทศการสอน (เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการนิเทศการสอน)หรือทบทวนโครงการต่อไป ส่วน ศิวากร นันโก(2550) พบว่าการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น และวรรณพร สุขอนันต์(2550) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาเป็นหลักการปฏิบัติงานอย่างมีระบบมีขั้นตอนกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานที่ชัดเจนเน้นกระบวนการประชาธิปไตยในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหามีเหตุผลโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ความคิด และเจตคติที่ดีต่อกัน โดยมุ่งส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือการสร้างขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้าตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานในการวางแผนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนมีปัจจัยแห่งความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการดังนี้

(Herzberg) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจสององค์ประกอบ ได้แก่องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ (Motivation Factors) หรือสิ่งที่สนองความพอใจเป็นสิ่งจูงใจในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยโอกาสในการเจริญก้าวหน้า การได้เลื่อนระดับ การได้รับการยกย่อง ยอมรับ การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ การประสบผลสำเร็จองค์ประกอบด้านสุขภาพศาสตร์เป็นสภาพทางด้านกายภาพ ประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง สภาพการทำงาน สวัสดิภาพในการทำงานชีวิต

Maslow, Abraham H.) ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 5 ชั้น ได้แก่ 1) ความต้องการด้านร่างกาย ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ทุกคน 2) ความต้องการความปลอดภัย 3) ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ เป็นการมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ตลอดไป 4) ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เป็นความต้องการที่จะได้รับเกียรติจากผู้อื่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไป ต้องการความเคารพนับถือตามควร 5) ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย ความเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ลดความต้องการภายนอกลง หันมาต้องการสิ่งที่ตนเองมีและเป็นอยู่ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวชิรา เครือคำอ้าย(2552) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนทั้งกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนของการศึกษาหลักสูตร นโยบาย เป้าหมายของการพัฒนาการเรียนการสอน วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ การนำทักษะและเทคนิคการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ การเลือกแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ การพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและการประเมินผลซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบเพื่อเป้าหมายอันสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมีปัจจัยแห่งความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการ ดังนี้

วงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming's Cycle) ซึ่งประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act หมายถึง การวางแผน - การปฏิบัติ - การตรวจสอบ - การปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง จะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เบนจามินบลูม (Bloom, Benjamin S.) การประเมินผล เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบวิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน การประเมินผลจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ ที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) การประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการรวมถึงการนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนมา ปรับปรุง แก้ไขมีปัจจัยแห่งความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการ ดังนี้

วงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming's Cycle) ซึ่งประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act หมายถึง การวางแผน - การปฏิบัติ - การตรวจสอบ - การปรับปรุง แก้ไข การดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง จะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

สตัฟฟ์บีม (Stufflebeam, et al.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเรียกว่า CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องโดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาวัตถุประสงค์ของการประเมินคือการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและได้ให้ความหมายว่าการประเมินที่เป็นกระบวนการของบรรยายการเก็บ

ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมซึ่งการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้านคือการประเมินสภาวะแวดล้อมการประเมินปัจจัยเบื้องต้นการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิต

เบนจามินบลูม (Benjamin S. Bloom) การประเมินผล เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบวิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ การประเมินผลจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใดผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับ สุริย์มาศ สุขกสิ(2549)พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนซึ่งผลการวิจัยที่ได้นำมาปรับปรุง แก้ไข การนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องนำรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครูให้สามารถทำการเรียนการสอนและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างดีเต็มตามศักยภาพของบริบทที่แตกต่างกัน
3. คณะครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ให้ความสำคัญการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีรูปแบบชัดเจนให้ความสำคัญและร่วมมือกันในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1
2. มีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงนำมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ให้สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างทันสมัย
3. นำรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ไปทดลองใช้ในโรงเรียนในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างทั่วถึงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นด้วยรูปแบบการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมวิชาการ. (2544). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเอง. โรงพิมพ์การศาสนา : กรุงเทพมหานคร.
- คมกริช มาตย์วิเศษ. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณพร สุขอนันต์. (2550). รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีชรา เล่าเรียนดี. (2550). การนิเทศการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิวากร นันโก. (2550). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดลาดระโงง โรงเรียนวัดศรีวังค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุรีย์มาศ สุขกลี. (2549). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Herzberg, Frederick I. (2005). "Motivation Hygiene Theory." In *Organizational Behavior : Essential Theories Of Motivation And Leadership* ed. John B. Minor. ME Sharpe, Inc.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.